

HUR BESTÄMS PRIS?

Varför är potatis billigt men avokado dyrt? Och hur kan vatten vara olika värt beroende på var man är? Här förklarar vi, med hjälp av vår knattereporter Moa.

TEXT TERRI HERRERA ILLUSTRATIONER REBECCA ELFAST

1 MOA ÄLSKAR AVOKADO.

Hon skulle helst ha det på mackan varje morgon, äta ytterligare en till mellis efter skolan och ha en i salladen varje dag. Tyvärr är avokado ganska dyrt. "Varför kostar avokado 16 kronor styck medan ett helt kilo potatis bara kostar sju kronor? Hur bestämmer man pris egentligen?", undrar Moa när hon följer med pappa till butiken.

2

"TJA, DET BEROR PÅ FLERA SAKER",

säger pappa. "Först och främst handlar det så klart om vad det kostar att odla eller tillverka något. Det är dyrare och krångligare att odla avokado än rotfrukter. För att få fram ett kilo avokado krävs över 1100 liter vatten medan man bara behöver runt 150 liter vatten till ett kilo potatis – som dessutom kan odlas i Sverige och slipper transporteras långt."

3

"SEDAN HANDLAR DET om tillgång och efterfrågan. Om du var hemma och hade gratis vatten i kranen skulle du inte vilja betala mycket alls för en flaska med vatten. Du har redan tillgång till vatten. Men om du var i öknen och det bara fanns en enda flaska vatten kvar skulle du vara redo att lägga alla dina sparpengar på att köpa den. För då är tillgången på vatten låg och efterfrågan hög."

4

"PRIS STYRS HELT

enkelt av hur många som vill köpa och hur mycket som finns att sälja. Säg att det bara finns ett enda par skridskor i sportaffären men 100 barn som önskar sig skridskor i julklapp. Då skulle de skridskorna bli jättedyra. Om det tvärtom fanns 100 par skridskor och bara en vill köpa – då skulle de säljas riktigt billigt."

5

"OKEJ, JAG FATTAR!",

säger Moa. "Så här inför jul är allt pynt dyrare för att många vill ha det. Efter jul reas det ut, för vem vill ha en tomte i januari? Så om vi vill spara pengar borde vi fira jul den 24 januari, då är priset lågt". "Precis så. Fast jag tycker ändå vi satsar på att fira den 24 december", säger pappa.

NÄR PRISSET INTE GÄLLER

NÄR MAN GÅR PÅ restaurang förväntas man ofta betala mer än det som står på kvittot. Man lägger till *dricks* som tack för bra service. Man brukar betala ungefär 5–10 procent extra. I andra länder är det vanligt att dricka till och med i klädaffärer eller hos frisören.

ANDRA GÅNGER ÄR DET TVÄRTOM: Man förhandlar för att få ett billigare pris. Det kallas att *pruta*. Att pruta är vanligt på loppisar, marknader och om man köper något på köp- och säljsajter. Typisk prutningsreplik: "Om jag köper båda två på en gång, kan jag få dem billigare då?".